

ศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองชายแดนเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง:
มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-กวังตริ

The Potential of Border Tourism Cities to Create The Linkage of Greater
Mekong Subregion: Mukdahan-Savannakhet-Quang Tri

ธนาวัฒน์ ปัทมฤทธิกุล¹

รองศาสตราจารย์ ขวสิทธิ์ ณ ถลาง², ดร.ชมพูนุช จิตติถาวร³, ดร.สหพันธ์ ตั้งเบญจสิริกุล⁴

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยพะเยา

^{2,3,4}อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Email: dannytourism@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้านศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองชายแดนเพื่อเชื่อมโยงอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง: มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-กวังตริ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีจำนวน 48 คน เป็นตัวแทนภาคธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว และภาคประชาชนชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเมืองชายแดนจังหวัดมุกดาหาร ใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าเมืองชายแดนเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่นการแข่งขันจักรยาน และการแข่งขันวิ่งมาราธอน เป็นต้น มีการคมนาคมภายในประเทศ และพื้นที่เชื่อมโยงที่สะดวกสบาย หน่วยงานภาครัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยมีการจัดตั้งแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันจัดตั้งเป็นเมืองแฝดสาม ผู้ประกอบการภาคเอกชนมีความพร้อม ส่วนปัจจัยที่ควรพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ การบริการนักท่องเที่ยว เช่นการปรับปรุงระเบียบ ขั้นตอนการผ่านแดนให้มีความสะดวก และรวดเร็วเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนา, การท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเมืองชายแดน

Abstract

This research aimed to study the tourism performance of border-cities tourism acting as the linkage of Mekong Sub-region: Mukdahan-Savannakhet-QuangTri. There are 48 interviews conducted. The result of potential of border tourism cities to Linkage of greater Mekong subregion: Mukdahan-Savannakhet-Quang Tri shows the performance of destination leading by the correlation of sub-area leading to comfortability in international transportation. Moreover, there are many activities provided in the sub-region such as a bicycle racing, marathon, and natural tourism. This sub-region is in the support of government; the tourism development plan for economy is conducted, known as “Mukdahan-Savannakhet-Quang Tri.” The analysis confirms the research results on the disadvantage of transportation, tourist services, and government supports especially from Mukdahan province. However, the delay in immigration process can be observed.

Keywords: Development, Tourism, Border tourism

บทนำ

ปัจจุบันกลุ่มประเทศอาเซียนให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ภูมิภาคเอเชียเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก โดยมีการเพิ่มขึ้นของจำนวน

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังภูมิภาคเอเชียมีแนวโน้มสูงขึ้น (ทวีป สิริริศมี, 2550) มีการลงนามความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Agreement) โดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเดินทางภายในอาเซียน (2) เพื่อ

เสริมสร้างความร่วมมือกัน (3) เพื่อลดข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการ (4) มีการจัดตั้งเครือข่ายบริการ (5) เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมให้อาเซียนเป็นจุดหมายแห่งการท่องเที่ยวแห่งเดียว (Single Tourism Destination) (6) มีความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ (7) การสร้างสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขที่ดีให้ภาคเอกชน และภาครัฐมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอีกด้วย

ประเทศไทยมีความต้องการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็นจุดดึงดูดทางการท่องเที่ยวระดับนานาชาติที่สำคัญของประเทศคู่ขนานกับภาคเหนือ และภาคใต้ ด้าน สปป.ลาว จะกลายเป็นโอกาสในการเรียนรู้การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวชายแดนอย่างเป็นระบบเป็นสถานะที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน การพัฒนาระบบ และการขยายตัวของเทคโนโลยีข่าวสารจะทำให้การจัดการทุกอย่างได้รวดเร็วขึ้น รวมถึงการเดินทางเข้ามาเพื่อท่องเที่ยว หรือ การเดินทางเพื่อจับจ่ายซื้อของประชาชน 2 ประเทศที่มีถิ่นพำนักอยู่ใกล้กันชายแดน โดยด่านชายแดนที่ได้รับความนิยม จากการศึกษาของ ชมพูนุช จิตติถาวร (2550) พบว่าการท่องเที่ยวเมืองชายแดนได้รับความนิยม ซึ่ง สอดคล้องกับ ข้อค้นพบของ Felsenstein and freeman (2001) ที่ระบุว่า การเข้ามาท่องเที่ยวเมืองชายแดนเพื่อจับจ่ายยังเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมไปทั่วโลก และทำให้การท่องเที่ยวเมืองชายแดนมีการพัฒนาขึ้น Hausman and Haytko (2007) กล่าวว่า แนวเขตเศรษฐกิจชายแดนจะเป็นผลดีต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวในจังหวัดให้มาชมธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่หายากซึ่งมีอยู่มากมายในประเทศไทย และแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดต่างๆ ตามแนวชายฝั่งแม่น้ำโขงซึ่งเป็นแม่น้ำที่มีศักยภาพสูง ทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เทศกาลงานประเพณี และวิถีชีวิตชาติพันธุ์ ล้วนเป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาชื่นชมสุนทรีย์จากสิ่งเหล่านี้ หากมีการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย

หรือ ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นประตูอินโดจีน (Indochina Gateway) เชื่อมโยงการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมศักยภาพของการท่องเที่ยวให้เติบโต แข็งแรง และสามารถแข่งขันในระดับสากลได้

จังหวัดมุกดาหารเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จะเชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว ซึ่ง กัลปพฤกษ์ ผิวทองงาม (2548) ได้ศึกษา และพบว่า จังหวัดมุกดาหารเป็นด่านการค้า และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความสำคัญ เพราะมีชายแดนติดกับแขวงสะหวันนะเขตที่เป็นหัวเมืองที่เป็นศูนย์กลางทางการค้าของ สปป.ลาว ทั้งยังเป็นเมืองสำคัญ แขวงสะหวันนะเขตเป็นจุดเริ่มต้นของเส้นทางหมายเลข 9 ของกลุ่มประเทศอินโดจีนที่เชื่อมโยงสู่ภาคกลางของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามที่ผ่านด่านลาวบาว เมืองดองฮา จังหวัดกว๋างตรี ระยะทาง มีระยะทางกว่า 240 กิโลเมตร และจากด่านจากด่านลาวบาวผ่านเส้นทางหมายเลข 1 ไปยังเมืองเว้ และเมืองดานัง ระยะทางมีระยะทางกว่า 260 กิโลเมตร นอกจากนี้ ยังเชื่อมโยงไปจนถึงสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วย

ปี พ.ศ. 2558 การเดินทางเข้าออกประเทศระหว่าง สปป.ลาวกับประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว จังหวัดมุกดาหาร จำนวนกว่า 1,850,495 คน มีรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวนกว่า 2,648.29 ล้านบาท จากรายงานของแผนพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร 4 ปี พ.ศ. 2561-2564)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองท่องเที่ยวชายแดนเพื่อเชื่อมโยงอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง: มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-กว๋างตรี

ทบทวนวรรณกรรม**การท่องเที่ยวเมืองชายแดน**

เมืองชายแดนเป็นการกำหนดเขตอำนาจการปกครอง อำนาจอธิปไตยของดินแดนแห่งหนึ่งคำกล่าวของ Glassner (1996) รวมถึงการปกครองที่ปรากฏในดินแดนต่างๆ การจัดระเบียบวิธีการดำเนินชีวิตแบบผสมผสาน เพื่อให้ความแตกต่างของทั้งสองมีการเชื่อมโยงกัน Anderson and O'Dowd (1999) ชายแดนเปรียบเสมือนเส้นแบ่งเขตความแตกต่างทางการปกครองของทั้งสองประเทศออกจากกัน Jittithavorn (2007) อธิบายว่า ชายแดนเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดความแตกต่างของสังคมและวัฒนธรรม หลักเกณฑ์ของชุมชน ความเชื่อมโยงของอำนาจบริหารตามแนวคิดของ Barlerr and Macay (1989)

กนกวรรณ มโนรมย์ (2552) อธิบายความหมายของการท่องเที่ยวเมืองชายแดนจากลักษณะเฉพาะของคำ 2 คำเข้ามารวมกันลักษณะการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่มีความพิเศษและแตกต่างไปจากการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ ซึ่ง “การท่องเที่ยวเมืองชายแดน” มาจากคำว่า “การท่องเที่ยว” และ “เมืองชายแดน” โดยลักษณะความเป็นเฉพาะของการท่องเที่ยวเมืองชายแดน หรือ เมืองท่องเที่ยวชายแดน มีความหมายดังนี้

1. การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพื้นที่ คือ เป็นการปฏิสัมพันธ์กันกับประเทศเพื่อนบ้าน ตามลักษณะสภาพภูมิประเทศและอาณาเขตที่ติดต่อกัน ซึ่งอาจจะเป็นการเชื่อมต่อถึงกันทั้งในทางบกหรือทางน้ำก่อให้เกิดผลประโยชน์การแลกเปลี่ยนทางการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันของทั้งสองประเทศ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่น การศึกษาลักษณะการใช้วิถีชีวิตในชุมชน และการท่องเที่ยวตามสภาพภูมิประเทศที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา สิ่งก่อสร้างและการเข้าชมสถาปัตยกรรม วัตถุโบราณล้ำค่าที่ยุคหนึ่งเคยอยู่ในอาณาจักรเดียวกัน เป็นต้น

2. การมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในพื้นที่ จะเห็นได้ว่าเมืองท่องเที่ยวชายแดนนั้น จะมีการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสิ่งที่น่าสนใจ (Travel Destination) เพื่อการร่วมกิจกรรม

3. การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศเป็นเป็นการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการขนส่งทุกประเภทเพื่อตอบสนองความสะดวกให้เกิดขึ้นแก่ระบบการขนส่งของนักเดินทางและเพื่ออำนวยความสะดวกทางด้านระบบขนส่งสินค้า (Logistic System) ทั้งหมด เช่น การก่อสร้างถนนเพื่อช่วยให้เกิดความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การก่อสร้างสะพานเชื่อมต่อระหว่างสองประเทศเพื่อช่วยในการเดินทางขนส่งที่สะดวกสามารถลดเวลาในการเดินทางให้รวดเร็วปลอดภัยยิ่งขึ้น และยังเป็นความร่วมมือในการเปิดให้บริการขนส่งระหว่างประเทศขึ้น (International Transportation) ทั้งในรูปแบบของการขนส่งทางระบบรางรถไฟโดยสารระหว่างประเทศ (International Train) หรือ การขนส่งทางถนนโดยใช้รถโดยสารระหว่างประเทศ (International Bus) เป็นต้น

4. มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาคเนื่องจากเมืองท่องเที่ยวชายแดนมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและยังสามารถสร้างรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เข้าสู่ประเทศได้อย่างมหาศาล ดังจะเห็นได้จากทั่วโลกเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นส่วนช่วยในการนำผลประโยชน์เข้าสู่ประเทศและประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ที่ได้ปฏิบัติสอดคล้องตามนานาอารยประเทศ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐหรือผู้บริหารของประเทศก็จะให้ความสำคัญกับการวางเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีการกระจายลงไปภูมิภาคมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมืองหรือพื้นที่ที่มีศักยภาพในการนำรายได้สู่ประเทศนั่นเอง

จากลักษณะเฉพาะที่กล่าวมาเบื้องต้นทั้ง 4 ด้านนั้น การที่เมืองชายแดนสามารถสร้างกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับในพื้นที่

เชื่อมโยงของทั้งสามประเทศนั้น กระบวนการดังกล่าวสามารถช่วยสร้างรายได้เข้าสู่ตัวเมือง และส่งผลไปยังเศรษฐกิจของภูมิภาคและประเทศได้เป็นจำนวนมาก เพราะนโยบายภาครัฐทั้งสามประเทศส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเมืองชายแดนเป็นที่รู้จักและให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

วิธีการศึกษา

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 48 คน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัยในจังหวัดมุกดาหาร เป็นตัวแทนภาคธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 8 คน และตัวแทนภาคชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 8 คน รวม 16 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัยในแขวงสะหวันนะเขต เป็นตัวแทนภาคธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 8 คน และตัวแทนภาคชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 8 คน รวม 16 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัยในจังหวัดกวังตริคือ ตัวแทนภาคธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 8 คน และตัวแทนภาคชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 8 คน รวม 16 คน

2. การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Selection) และเลือกเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball Selection) รวมจำนวน 48 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการสัมภาษณ์ แบบเชิงลึก (In-depth interview) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Semi Structured) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) รวมถึงการสังเกตของนักวิจัย

4. การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลด้วยเทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีดังนี้

1. ด้านศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองท่องเที่ยวชายแดนเพื่อเชื่อมโยงอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง:

มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-กวังตริ พบว่า มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเมืองชายแดน โดยมีลักษณะความเป็นเฉพาะของการท่องเที่ยวเมืองชายแดนหรือเมืองท่องเที่ยวชายแดนนั้น มีดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพื้นที่จากการสัมภาษณ์ พบว่า มีการคมนาคมที่สะดวกสบาย เช่น สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 โดยแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันของทั้งสามประเทศ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยที่จังหวัดมุกดาหาร มีความโดดเด่นเรื่องความหลากหลายของวัฒนธรรมซึ่งมี 8 ชนเผ่า ประเพณีท้องถิ่น ลักษณะการใช้วิถีชีวิตในชุมชน และยังมีความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น แก่งกะเบา สักการสถานพระมารดาแห่งมรณสักขี วัดสองคอน พิพิธภัณฑสถานบ้านท่านหนูฮัก พุมสะหวัน

1.2 ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวพบว่า มีกิจกรรมที่หลากหลาย ดังนี้กิจกรรม บุญออกพรรษา การแข่งเรือสองฝั่งโขง การแข่งจักรยานระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว โดยในจังหวัดมุกดาหาร มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่น คือ แข่งจักรยาน และการวิ่งมาราธอน สะหวันนะเขต มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่น คือ งานนมัสการพระธาตุอิงฮัง งานนมัสการพระธาตุโพนและ กวางตริมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่น คือ การเที่ยวชมหมู่บ้านวินม็อค (Vinh Moc village) เป็นอุโมงค์ใต้ดิน (Vinh Moc tunnels) เป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้านจำนวน 66 ครอบครัวเมื่อปี ค.ศ. 1966 ใช้ระยะเวลาอาศัยยาวนานหลายปี มีเด็กเกิดในอุโมงค์แห่งนี้ 17 คน

1.3 ด้านการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศ พบว่า ระบบการขนส่งที่อำนวยความสะดวกให้แก่ักท่องเที่ยว มีดังนี้

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สามารถเดินทางโดยและมีบริการขนส่งระหว่างประเทศ (International Transportation) เช่น การใช้รถโดยสารระหว่างประเทศ (International Bus) และ การใช้บริการรถตู้ของบริษัทท่องเที่ยวต่างๆ

1.4 ด้านการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาคพบว่า ประเทศไทยมี แผนให้จังหวัดมุกดาหารเป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ที่ให้การสนับสนุนการท่องเที่ยว เมืองชายแดน ระดับจังหวัด มีการก่อสร้างโรงแรมระดับ 3-4 ดาว มีโรงพยาบาลระดับมาตรฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆมากมาย สำหรับเมืองสะหวันนะเขตประเทศลาว มีการสนับสนุนจากภาครัฐ ดังนี้คือประกาศให้ปี พ.ศ. 2561 เป็นปีการท่องเที่ยว ลาวมีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากขึ้นมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และเมืองกวังตริ มีการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และระบบโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งสามประเทศมีการร่วมประชุมและจัดตั้งให้เป็นเมืองแฝดสาม

2. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) ที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองชายแดน เพื่อเชื่อมโยงอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง: มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-กวังตริ พบว่า

2.1 จุดแข็ง (Strengths) พบว่า

1) ด้านการคมนาคมระหว่างอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง: มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-กวังตริมีความสะดวก โดยมีสะพานมิตรภาพไทย - ลาว แห่งที่ 2 และเส้นทางการเดินทาง R9 ดานัง-ลาวบาว (เวียดนาม)-แดนสะหวัน-สะหวันนะเขต (สปป.ลาว)-มุกดาหาร (ไทย)

2) ความหลากหลายของวัฒนธรรม โดยมีวัฒนธรรมชนเผ่าที่มีเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตริมฝั่งโขง

3) แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนความงามทางธรรมชาติ

4) การประกาศเป็นเมืองแฝดสาม และมีการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน

5) ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น บริษัททัวร์ มีความตระหนักรู้ และมีความตื่นตัวถึง

ความสำคัญของการท่องเที่ยว โดยให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมกับภาครัฐ ในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น การสำรวจเส้นทาง การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวร่วมกันเพื่อขยายโปรแกรมทัวร์ ทั้งสามประเทศ เช่น “กินข้าวสามมื้อ สามเมือง สามประเทศในหนึ่งวัน” การจัดการแข่งขันจักรยานระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว

2.2 จุดอ่อน (Weaknesses) พบว่า

1) ด้านการให้บริการนักท่องเที่ยวยังต้องได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก การให้บริการด้านบริษัทนำเที่ยว รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น จุดแวะพักรถ และการมีห้องน้ำที่สะอาด บริการให้เพียงพอ และจุดบริการอินเทอร์เน็ต

2) การประชาสัมพันธ์แหล่งเที่ยวมีไม่เพียงพอ

3) บุคลากรด้านการท่องเที่ยว ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการให้บริการนักท่องเที่ยว

4) ขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว

5) ภาคธุรกิจและภาคประชาชนขาดความรู้ด้านกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3 โอกาส (Opportunities) พบว่า

1) ด้านภาครัฐและจังหวัดมุกดาหารให้การสนับสนุนโดยมี แผนการพัฒนา มุกดาหารเป็นเมืองเศรษฐกิจพิเศษ มีนโยบายส่งเสริมและพัฒนา ด้านเศรษฐกิจชายแดน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว เมืองชายแดน อีกทั้งมีความร่วมมือระหว่างประเทศ ลุ่มแม่น้ำโขง

2) การขยายตัวด้านการค้า การลงทุน ด้านการท่องเที่ยวส่งผลต่อการท่องเที่ยวทำให้ ปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และการจ้างงานเพิ่มขึ้น

3) การสร้างสะพานมิตรภาพไทย - ลาว แห่งที่ 2 ทำให้การคมนาคมมีความสะดวกมากขึ้น ส่งผลให้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

4) ความตื่นตัวของภาคธุรกิจ และภาค ประชาชนต่อการท่องเที่ยวมีมากขึ้น

5) ความปลอดภัย

2.4 อุปสรรค (Threats) พบว่า

1) กฎหมายเรื่องการผ่านแดน เช่น ระเบียบ ขั้นตอนการผ่านแดน มีความล่าช้า และความแตกต่างกันของกฎหมายเรื่องการผ่านแดนในแต่ละประเทศ เช่น ระบบการตรวจคนเข้าเมือง ระบบเอกสารที่ด่านศุลกากร การอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดน

2) โครงสร้างพื้นฐานแลสาธารณูปโภค ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่น ถนนใน สปป. ลาว แคบและมีสัตว์เลี้ยงเดินตามท้องถนน มีจุดแวะพักรถ ไม่เพียงพอ

3) ค่าใช้จ่ายในประเทศ ลาว ในการเดินทางท่องเที่ยว มีราคาสูงกว่าประเทศอื่น

4) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังขาดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

5) การสื่อสารด้านภาษา

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบประเด็นสำคัญ ในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองชายแดนเพื่อเชื่อมโยงอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง: มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-กวังตริ มีดังนี้

1. ด้านศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองชายแดนการท่องเที่ยวเมืองชายแดนการร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อทั้งสามจังหวัดของสามประเทศได้รับการพัฒนาพร้อมๆ กันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

2. ด้านการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองชายแดนเพื่อเชื่อมโยงอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง: มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-กวังตริ มีแนวทางในการพัฒนา โดยการนำเทคนิคที่เรียกว่า **TOWS Matrix** มาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะ มีดังนี้

2.1 กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy)

1) การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่มีความต่อเนื่อง ชัดเจน เช่น การส่งเสริม

การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว งานเทศกาลต่างๆ เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมีกรปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

2) การผลักดันให้มีการใช้ Single Visa เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่านแดน ซึ่งจะส่งผลต่อการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเมืองชายแดนให้มีสะดวก รวดเร็วขึ้น

3) การจัดให้มีช่องผ่านแดนสำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นหมู่คณะมีช่องทางพิเศษ Fast Track

2.2 กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy)

1) การกระตุ้นให้ทุกภาคส่วน เช่น ภาครัฐ ผู้ประกอบการภาคธุรกิจการท่องเที่ยว ภาคประชาชน ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วน

2.3 กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy)

1) การจัดงาน กิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ เช่น การแข่งเรือยาวประเพณี ตลอดจนการจัดงานออกพรรษา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

2) การพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐานที่จำเป็น ให้เพียงพอต่อความต้องการของการท่องเที่ยว เช่น สภาพพื้นผิวถนน สถานีบริการน้ำมันขนาดใหญ่ การมีห้องน้ำที่สะอาดในจุดแวะพัก การมีร้านค้าขายของที่ระลึก

3) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่น สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เป็นที่รู้จัก

2.4 กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy)

1) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร สะหวันนะเขตและกวังตริ

2) การกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกันระหว่าง จังหวัดมุกดาหาร สะหวันนะเขตและกวังตริ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). สถานการณ์การท่องเที่ยวไทยในช่วงห้าเดือนแรก ปี พ.ศ. 2558. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2558 สืบค้นจาก <http://www.tourism.go.th/home/details/11/83/24467>
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). สถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ปี 2553 - 2557. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2558 จาก <http://www.tourism.go.th/home/listcontent/11/221/276>
- กนกวรรณ จงเจริญยิ่งยงและคณะ. (2551). โครงการ”การศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- กนกวรรณ มะโนรัมย์. (2552). พัฒนาการและการขยายตัวของเมืองชายแดน: กรณีศึกษาเมืองโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- กรมการปกครอง. (2557). รายงานสถิติจำนวนประชากร และบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ณ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2558. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2558, สืบค้นจาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php
- ณัฐินี ทองดีและคณะ. (2559). การจัดการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง ซี มูล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวประเทศไทย ลาว และเวียดนาม. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- ดลฤทัย โกวรรณชกุล และคณะ. (2559). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในลุ่มน้ำโขงบนฐานความเดิมแท้เพื่อตอบรับแผนการท่องเที่ยวของอาเซียน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- ทวีป ศิริรัมย์ และพชรวรรณ สุขหมื่น. (2552). การท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ พี เอส.พรินท์
- ธนวัต ลิ้มป้าณิชย์กุล และคณะ. (2558). แผนงานการพัฒนาการบริหารจัดการของผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเส้นทาง R3E เพื่อรองรับประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- ธนา จงสิทธิผล. (2558). ยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์: มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- สอนไช จันทะวง. (2554). การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสระหว้านนะเขตเพื่อเป็นเมืองท่องเที่ยวชายแดน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรศักดิ์ ศรีกระจำง และคณะ. (2556). โครงการศึกษาศักยภาพเส้นทางและมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสังคมและวัฒนธรรมกลุ่มจังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- องค์การการท่องเที่ยวแห่งชาติลาว. บทประกอบความเห็นโดย ท่านดวงประเสริฐ ปะพัดสะกลาง รองอธิบดีกรมโฆษณาและส่งเสริมการท่องเที่ยว.
- Anderson, J., & Shuttleworth, I. (1998). *Sectarian demography, territoriality and political development in Northern Ireland*. *Political Geography*, 17, 187-208.249
- Blatter, J. (1997). *Explaining Cross border Cooperation: A Border-Focused*.
- Black, J. (1994). *Boundaries and Conflict: International relations in ancient regime Europe*. In C. Grundy-Warr (Ed.), *Eurasia* (Vol. 3, pp. 19-54). London: Routledge.

- Felsenstein, D., & Freeman, D. (2001). *Estimating the Impact of Cross border*.
- Glassner, M., & Fahrer, C. (2004). *Political Geography*. (3rd ed.). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Goeldner, C. R., Ritchie, J. R. B., & McIntosh, R. W. (2000). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. (8th ed.). New York: Wiley.
- Jansen-Verbeke, M. C. (1990). *From Leisure Shopping to Shopping Tourism*. Paper presented at the I.S.A. Conference, Madrid.
- Jittithavorn, C (2007). *Thailand and Leisure Oriented Cross-Border mobility Constraints and Permeability*. Tourism Management. University of Otago: New Zealand.